

POSTANOWIENIE

Dnia 23 stycznia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Kazimierz Klugiewicz (przewodniczący)

SSN Andrzej Ryński (sprawozdawca)

SSN Dorota Rysińska

w sprawie J.G.

skazanego z art. 197 § 3 pkt 1 k.k. w zb. z art. 198 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw.
z art. 12 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. i inne

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 23 stycznia 2018 r.,

wniosku obrońcy skazanego o wznowienie postępowania zakończonego
prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 28 czerwca 2016 r.,
zmieniającym wyrok Sądu Okręgowego w [...] z dnia 19 stycznia 2016 r.,
na podstawie art. 544 § 3 k.p.k., art. 639 k.p.k.

p o s t a n o w i ł

1. oddalić wniosek;

**2. obciążyć skazanego J.G. kosztami sądowymi postępowania
wznowieniowego;**

**3. zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz obrońcy z urzędu
J.G., adw. I. G., Kancelaria Adwokacka , kwotę 442,80 zł
(czterysta czterdzieści dwa złote 80/100), w tym 23 % VAT, za
czynności w sprawie o wznowienie postępowania.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Okręgowego w [...] z dnia 19 stycznia 2016 r., J.G. został
uznany za winnego tego, że w okresie od 8 sierpnia 2014 r. do 10 sierpnia 2014 r.

w [...] na ul. G., działając wspólnie i w porozumieniu z K. W. i M. B., w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, wykorzystując brak zdolności do pokierowania swoim postępowaniem wynikający z upośledzenia umysłowego M. S., kilkakrotnie doprowadzili ją do obcowania płciowego w postaci stosunku dopochwowego, oralnego i analnego, zmuszali ją do poddania się innej czynności seksualnej posługując się psem, poprzez używanie wobec niej przemocy w postaci ciągnięcia za włosy, kopania, uderzania rękoma po twarzy i całym ciele, w wyniku czego pokrzywdzona doznała licznych obrażeń w postaci stłuczeń, sińców, zadrapań i otarć naskórka na całej powierzchni ciała przy czym J.G. przestępstwa tego dopuścił się w ciągu 5 lat po odbyciu co najmniej roku kary pozbawienia wolności orzeczonej za umyślne przestępstwo przeciwko życiu i zdrowiu popełnione w warunkach powrotu do przestępstwa określonych w warunkach art. 64 § 1 k.k., tj. o czyn z art. 197 § 3 pkt 1 k.k. w zb. z art. 198 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. i za to na ich podstawie opierając wymiar kary o treść art. 197 § 3 pkt 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. skazał go na karę 9 lat pozbawienia wolności. Ponadto w pkt II wyroku Sąd Okręgowy uznał J.G. za winnego tego, że od początku 2014 r. do 6 sierpnia 2014 r. w [...], znęcał się fizycznie i psychicznie nad M. S. w ten sposób, że groził jej pozbawieniem życia i uszkodzeniem ciała, wyzywał słowami powszechnie uznawanymi za obelżywe, bił ją po całym ciele i szarpał za włosy i zabraniał samodzielnie wychodzić z domu, przy czym czynu tego dopuścił się w ciągu 5 lat po odbyciu kary co najmniej 6 miesięcy pozbawienia wolności za umyślne przestępstwo podobne, tj. o czyn z art. 207 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. i za to na podstawie art. 207 § 1 k.k. wymierzył mu karę roku pozbawienia wolności. Przy czym w odniesieniu do recydywy nie skorygował jej opisu zawartego w akcie oskarżenia, a odwołującego się do dyspozycji art. 64 § 2 k.k., co do obydwu zarzucanych J.G. czynów

Na podstawie art. 85 § 1 k.k. i art. 86 k.k. połączył jednostkowe kary pozbawienia wolności i wymierzył J.G. karę łączną w wysokości 9 lat pozbawienia wolności.

Po rozpoznaniu apelacji wywiezionej przez obrońcę oskarżonego Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z dnia 28 czerwca 2016 r., zmienił zaskarżony wyrok w

ten sposób, że uchylił orzeczone za czyn przypisany w pkt I jednostkowe pozbawienie wolności oraz orzeczoną w pkt III karę łączną. W ramach przypisanego w pkt I czynu uznał J.G., K. W. i M. B. za winnych tego, że w okresie od 8 sierpnia 2014 r. do 10 sierpnia 2014 r. w [...], działając wspólnie i w porozumieniu, w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru używając przemocy poprzez ciągnięcie za włosy, kopanie uderzenia rękoma po twarzy i całym ciele kilkakrotnie doprowadzili M. S. do poddania się innej czynności seksualnej posługując się psem, w wyniku czego pokrzywdzona doznała licznych obrażeń w postaci stłuczeń, sińców, zadrapań i otarć naskórka, przy czym J. G. przestępstwa tego dopuścił się w ciągu 5 lat po odbyciu kary co najmniej roku pozbawienia wolności za umyślne przestępstwo przeciwko życiu i zdrowiu popełnione w warunkach powrotu do przestępstwa określonych w art. 64 § 1 k.k. i czy ten zakwalifikował z art. 197 § 3 pkt 1 w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k. i za to z mocy tych przepisów tych przepisów wymierzył mu karę 9 lat pozbawienia wolności. Na podstawie art. 85 § 1 k.k. i art. 86 k.k. orzekł wobec J.G. karę łączną 9 lat pozbawienia wolności.

W dniu 31 lipca 2017 r. do Sądu Najwyższego wpłynął wniosek obrońcy skazanego o wznowienie postępowania. Autor wniosku wskazał, jako podstawę prawną tego wniosku przepis art. 540 § 1 pkt 2a k.p.k. i wniósł o:

1. wznowienie postępowania sądowego zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 28 czerwca 2016 r., gdyż po uprawomocnieniu się orzeczenia pojawiły się nowe fakty świadczące o tym, że skazany nie mógł dopuścić się czynu za jaki został skazany – pozyskał on listy od współoskarżonej R. G. i J. A., których treść wskazuje na to, że został pomówiony o popełnienie czynów za jakie został skazany oraz,

2. przeprowadzenie czynności sprawdzających w trybie art. 97 k.p.k. w postaci dopuszczenia i przeprowadzenia dowodu z dokumentów: oświadczenia i 4 listów załączonych do wniosku oraz przesłuchania w charakterze świadków :

- K. D. na okoliczność oświadczeń złożonych w Zakładzie Karnym w B. przez K. W.,

- J. A. na okoliczność złożenia fałszywych zeznań przez pokrzywdzoną M. S.,

- R. G. na okoliczność ustalenia czy jest ona autorką listu z dnia 20 lutego 2017 r. i czy wie ona aby skazany nie dopuścił się czynu za jaki uznano go winnym oraz braku sprawności seksualnej skazanego w sierpniu 2014 r.,

- E. K. na okoliczność ustalenia autora listów jakie otrzymał skazany według informacji na liście od E. K., a zgodnie z podpisem „H.”,

Konkludując obrońca skazanego wniosła o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 28 czerwca 2016 r., zmieniającym wyrok Sądu Okręgowego w [...] z dnia 19 stycznia 2016 r., i uniewinnienie skazanego, ewentualnie uchylenie zapadłych w sprawie wyroków i skierowanie sprawy do ponownego rozpoznania. Jednocześnie postulowała o przyznanie jej kosztów pomocy prawnej udzielonej skazanemu J. G. z urzędu, w postępowaniu wznowieniowym.

W pisemnej odpowiedzi na wniosek Prokurator Prokuratury Krajowej wniośł o oddalenie wniosku.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek obrońcy skazanego J.G., złożony w przedstawionej powyżej postaci, nie mógł być uwzględniony, jako że nie spełniał przesłanek przewidzianych w art. 540 § 1 pkt 2a k.p.k.

W pierwszym rzędzie trzeba podkreślić dwie okoliczności, wynikające z utrwalonego i konsekwentnego stanowiska doktryny procedury karnej oraz orzecznictwa Sądu Najwyższego. Pierwsza to ta, że to na składającym wniosek o wznowienie spoczywa ciężar wykazania, iż ujawniły się nowe fakty lub dowody wskazujące na błędność wyroku skazującego. Druga okoliczność dotyczy tego, że to nie sąd prowadzący postępowanie wznowieniowe ma poszukiwać odwołów w obszarze przesłanki *propter nova*, ale powołany jest do ich oceny w świetle dotychczas zgromadzonego materiału dowodowego, który legł u podstaw zaskarżonych wnioskami rozstrzygnięć (por. np. judykaty w sprawach SN: IV KO 55/10, II KO 84/13 czy III KO 44/14).

Należy jednocześnie podkreślić, że zgodnie z art. 540 § 1 pkt 2 k.p.k. te nowe dowody, nie mogą być znane nie tylko sądowi, ale również i stronie powołującej się na te dowody przed wydaniem orzeczenia objętego postępowaniem wznowieniowym.

Nadto samo zgłoszenie nowych faktów i dowodów nie oznacza, że niejako automatycznie sąd rozpoznający wniosek zobligowany jest do wznowienia postępowania. Owe nowe fakty i dowody podlegają ocenie tego sądu, dokonywanej w ścisłym powiązaniu z materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie w toku jej rozpoznawania przez sądy I i II instancji. Oddzielenie tej oceny od całokształtu dowodów, które stały się podstawą skazania, czyniłoby ją nieracjonalną i w zasadzie oderwaną od realiów sprawy. Tylko na gruncie tych realiów i po wnikliwym skonfrontowaniu dowodów „nowych” (zgłoszonych we wniosku o wznowienie postępowania) z dowodami dotychczas występującymi, możliwe jest stwierdzenie, czy pierwsze z wymienionych nakazują uznać z dużym prawdopodobieństwem ustalenia dokonane przez orzekające sądy obu instancji za wadliwe. Ze wskazanej wyżej podstawy wznowienia wynika zatem, że rozpoznanie wniosku o wznowienie z tego tytułu ogranicza się wyłącznie do badania, czy rzeczywiście po uprawomocnieniu się wyroku skazującego ujawniły się nowe fakty lub dowody, które wskazują na oczywistą (graniczącą z pewnością) lub co najmniej wysoce prawdopodobną błędność wyroku objętego wnioskiem.

Oceniając wniosek obrońcy J.G. przez pryzmat tych wymagań jednoznacznie trzeba stwierdzić, że nie sprostął on powyższemu warunkowi, a skarżący nie wykazał żadnej inicjatywy, która pozwalałaby na uznanie, iż podjął on wymagane starania, a z przyczyn od niego niezależnych nie mógł przedstawić stosownych dowodów. Co więcej, uzasadnienie wniosku wykazuje, że autor wniosku niezbyt uważnie zapoznał się z materiałem zgromadzonym w aktach głównych sprawy.

Dobitną tego ilustracją jest powoływanie się na zeznania J. A. i wyjaśnienia R. G., które to osoby były przesłuchiwane w toku niniejszej sprawy, a których depozycje zostały następnie ocenione i wykorzystane przez procedujące sądy. I tak, jak słusznie dostrzega Prokurator w odpowiedzi na wniosek, R. G. będąc przesłuchiwaną w toku procesu obciążyła jedynie K. P. i K. W., natomiast stanowczo zaprzeczyła, aby ona oraz współoskarżeni J. G., K. B. uczestniczyli w przestępczym procederze. Oskarżona w swych wyjaśnieniach była konsekwentna, a mając na uwadze fakt łączących ją z oskarżonym relacji osobistych i posiadanie wspólnego dziecka, nielogicznym wydaje się, że mając wiedzę na temat

niekorzystnych dla oskarżonego dowodów, które są pomówieniami, nie ujawniła ich na etapie postępowania przez Sądem Okręgowym.

Odnosząc się z kolei do zeznań J. A. wskazać należy, że także i te relacje były poddane ocenie Sądu Okręgowego i Sądu Apelacyjnego. Należy także przypomnieć, że twierdzenia J. A., iż pokrzywdzona fałszywie pomówiła oskarżonego J.G., za to, że ją źle traktował (k.1378, 3144) zostały uznane za niewiarygodne (s. 17 uzasadnienia SO). Nadto próby wykorzystania listów autorstwa J. A. były już przez skazanego podejmowane w toku postępowania przez Sądem II instancji. Oskarżony w pismach z dnia 14 kwietnia i 19 maja 2016 r. zwracał się do Sądu Apelacyjnego w [...] o dodatkowe przesłuchanie J. A. załączając do wniosku listy ww., w tym jeden, który stanowi obecnie załącznik do wniosku o wznowienie postępowania (por. k. 3783, t. XIX i k. 107 akt SN). W związku z odczytaniem na rozprawie odwoławczej przedłożonych listów i zaliczeniem ich w poczet materiału dowodowego, oskarżony wniosek o przesłuchanie J. A. cofnął (k. 3841, t. XX). Dowód ten nie może być zatem w żadnym razie traktowany jako „nowy”, nie znany uprzednio Sądowi i stronom postępowania.

Marginalnie należy zauważyć, że kwestia wiarygodności zeznań pokrzywdzonej M. S., na którą to okoliczność miał się wypowiadać J. A. była przedmiotem wnikliwej analizy Sądów obu instancji, które opinią psychologiczną weryfikowały również jej zdolność postrzegania, zapamiętywania i odtwarzania spostrzeżeń oraz brak tendencji do kłamstwa patologicznego (s.12 - 13 uzasadnienia SO, s.18 - 21 uzasadnienia SA), zaś relacje z przebiegu zdarzenia opinią lekarską stanowiącą interpretację medyczną obrażeń jakich ona doznała w trakcie zajścia (s. 16 uzasadnienia SO, s. 25 - 26 uzasadnienia SA).

Tak samo ocenić należy kolejny argument wniosku o wznowienie, wskazujący na konieczność przesłuchania świadka K. D. na okoliczność oświadczeń złożonych w zakładzie karnym w B. przez współoskarżonego K. W., w których miał rzekomo stwierdzić, że pomówił J.G. bezpodstawnie. Rzecz jednak w tym, że wyjaśnienia K. W. były przedmiotem zainteresowania sądów procedujących w sprawie. obrońca zdaje się bowiem pomijać w tym zakresie zarówno treść pisemnych motywów orzeczenia Sądu Okręgowego w [...] (s. 14-15 uzasadnienia),

jak i wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] (s. 29-30 uzasadnienia), w których zawarto stosowne w tym przedmiocie uwagi. Nie bez znaczenia pozostaje także fakt, o którym pisze Prokurator w odpowiedzi na wniosek, że kwestia ewentualnego fałszywego pomówienia oskarżonego przez K. W. była przedmiotem odrębnego postępowania zainicjowanego na wniosek J.G.. W sprawie tej o sygn. akt 1 Ds. 1../15 Prokuratura Rejonowa postanowieniem z dnia 7 sierpnia 2015 r. odmówiła wszczęcia postępowania, a rozstrzygnięcie to zostało następnie utrzymane w mocy postanowieniem Sądu Rejonowego w [...] z dnia 9 grudnia 2015 r., sygn. akt VII Kp ../15.

Odnosząc się natomiast do argumentacji obrońcy skazanego w kwestii listu, który otrzymał od osoby podpisanej jako „H.”, to zauważyć należy, że osoby, o których mowa w tym liście, tj. E. J. i S. P. także występowały w charakterze świadków w tej sprawie (k. 1019 – 1021, 1033 – 1035) Zeznania E. J. nie były na tyle istotne, by mogły mieć wpływ na ustalenia poczynione przez Sąd Okręgowy (s. 19 uzasadnienia SO). Natomiast kwestia dodatkowego przesłuchania świadka S. P. na rozprawie była analizowana przez Sąd I instancji, który oddalił wniosek dowodowy oskarżonego na okoliczności zbliżone do tych, o których mowa we wskazanym wyżej w piśmie dołączonym do wniosku o wznowienie postępowania (k. 3421, 3444). Jednocześnie Sąd odwoławczy odniósł się do treści zeznań świadka S. P. odtwarzających relacje między pokrzywdzoną i J. G. w okresie ich wspólnego zamieszkiwania, trafnie zauważając, że ten fragment relacji świadka nie zawiera szczególnie obciążających twierdzeń (s. 25 uzasadnienia SA).

Natomiast, stosownie do treści art. 541 § 1 k.p.k., ewentualne czyny korupcyjne ujawnione w tym piśmie, które miałyby wpływ na treść orzeczeń objętych wnioskiem o wznowienie postępowania, muszą być wykazane prawomocnym wyrokiem skazującym, chyba że orzeczenie takie nie może zapaść z powodu przyczyn wymienionych w art. 17 § 1 pkt 3-11 lub w art. 22 k.p.k. Tego rodzaju orzeczenia nie zostały do wniosku dołączone. W konsekwencji ustalanie w trybie czynności sprawdzających autora przedmiotowego listu nie doprowadziłoby do ujawnienia nowego dowodu, który w rozumieniu art. 540 § 1 pkt 2 k.p.k., mógłby doprowadzić do korekty wyroku w kierunku wskazanym w art. 540 § 1 pkt 2 a-c k.p.k.

Mając na uwadze przedstawione na wstępie kryteria oceny materiału dowodowego przy podejmowaniu decyzji w przedmiocie wznowienia postępowania, Sąd Najwyższy uznał, że wskazane przez obrońcę skazanego dowody nie uprawdopodobniły błędności prawomocnych wyroków, przypisujących skazanemu J.G. popełnienie przestępstw. Ustalenia Sądu pierwszej instancji, dokonane na podstawie wszechstronnej oceny dowodów, których prawidłowość zweryfikował Sąd odwoławczy, nie zostały podważone w stopniu uzasadniającym wznowienie postępowania w sprawie J.G. i wzruszenie prawomocnych wyroków Sądu Okręgowego w [...] i Sądu Apelacyjnego w [...].

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej postanowienia.

O kosztach sądowych postępowania wznowieniowego orzeczono zgodnie z art. 639 k.p.k. Natomiast wysokość kwoty zasądzonej od Skarbu Państwa tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skazanemu J.G. przez adwokata z urzędu zasądzono w oparciu art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze (Dz.U.2017.2368 j.t.) oraz na podstawie § 17 ust. 4 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. (Dz.U.2016.1714).